

О. І. Бобирь,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.7.52

МЕТОДИКА РЕЙТИНГУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА РІВНЕМ СОЦІАЛЬНОЇ КОРИСНОСТІ ТА ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОГО РЕЙТИНГУВАННЯ НА ДЕРЖАВНУ ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ

О. Bobyr,
PhD candidate, Associate professor, Associate professor of the Department
of Finance, Oles Gonchar Dniprovsky National University, Dnipro

METHODOLOGY OF THE RATING OF ENTERPRISES ON THE LEVEL OF SOCIAL UTILITY AND THE INFLUENCE OF SOCIAL RATING ON THE STATE FINANCIAL POLICY

У статті обґрунтовується доцільність, об'єктивність і значущість розробки системи рейтингування підприємств за рівнем соціальної корисності, ефективності і необхідності для громадськості, тобто для держави. Пояснюється, що за допомогою соціальних рейтингів можна стримувати недобросовісні види господарювання, що шкода, яку вони несуть, більша за користь, яку вони, пропонують суспільству. Робиться висновок, що у державах, де більший рівень соціальної нерівності (США), нижчий і рівень корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), тобто зворотня кореляція, і навпаки, у країнах із найнижчим рівнем соціальної нерівності у світі (Норвегія) — рівень КСВ найвищий. В основному у країнах світу найпоширенішою є модель КСВ із забезпеченням робочих місць. Крім того, в статті пропонується методична розробка для обчислення рейтингів підприємств за рівнем соціальної корисності та досліджується вплив соціального рейтингування на ефективність державної фінансової політики. Пропонується до розрахунку вдосконалени індекс соціальних витрат ІСВ та комплексний соціальний індекс КСІ, а також вперше розроблений загальний соціальний підприємницький індекс ЗСПІ, що відрізняється від існуючих індексів можливістю виділення груп соціально ефективних підприємств із загального числа господарюючих суб'єктів, що дасть змогу державі надавати фінансову та іншу підтримку соціально активним підприємствам і таким чином прямо і опосередковано сприяти розширенню позитивної практики господарювання.

The article substantiates the expediency, objectivity and importance of developing a rating system of enterprises on the level of social utility, efficiency and necessity for the public, that is, for the state. It is explained that using social ratings can be restrained by unscrupulous types of management, that the damage they bear is greater than the benefits that they offer to society. It is concluded that in countries with higher levels of social inequality (USA), lower corporate social responsibility (CSR), ie, reverse correlation, and vice versa, in countries with the lowest levels of social inequality in the world (Norway) — the level of CSR is highest. Mostly, in the countries of the world, the CSR model with job security is the most common. In addition, the article proposes a methodological elaboration for calculating the ratings of enterprises by the level of social utility and investigates the impact of social rating on the efficiency of public finance policy. It is proposed to calculate the improved index of social expenditures and the complex social index, as well as for the first time developed a general social business index, which differs from the existing indexes by the possibility of allocating groups

of socially effective enterprises from the total number of economic entities, which will enable the state to provide financial and other support for socially active enterprises and thus directly and indirectly promote the expansion of positive business practices.

As a result, the general social entrepreneurial index will be calculated as the average geometric or arithmetic mean of individual cumulative indices. In the article, we propose a method for calculating the social costs index, a comprehensive social index and a general social entrepreneurial index, each of which reflects the individual components of the social and financial performance of the company or group of companies for the state.

In addition, the improved methodology gives the authorities and experts a fairly flexible tool, allowing to take into account and introduce into the evaluation procedure the regional and sectoral specifics. Yes, nothing prevents the variations in both sets of indicators and the distribution of base points, depending on the severity of certain problems, the degree of their importance. The main thing is that the sum of base points by groups of volume, quality and efficiency remain the same.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, державна фінансова політика, стабілізація, індекс соціальних витрат, комплексний соціальний індекс, загальний соціальний підприємницький індекс, рейтингування, соціальні інвестиції, рівень соціальної корисності.

Key words: corporate social responsibility, state financial policy, stabilization, index of social expenditures, integrated social index, general social entrepreneurship index, rating, social investments, level of social utility.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У рамках процесу регулювання розвитку фінансової системи України, обговорення всіх сильних і слабких сторін альтернативних варіантів особливий інтерес представляє можливість порівняння різних підприємств за ступенем соціальної відповідальності, соціальної корисності або, так би мовити, "соціальної екологічності" виробничої діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У роботах іноземних науковців, а саме Боуен Х. [5, с. 6], Керрол А.В. [6, с. 268—295], Девіс К. [7, с. 70], Фрідмен М. [8, с. 15], Стеурер Р. [9], Марревік В.М. [10, с. 95—105], Віндзор Д. [11, с. 225—256], Каталао Л.В., [16, с. 15], Бранка А.С. [16, с. 17], Піментел Л.В. [16, с. 18], які займалися проблематикою соціальної відповідальності бізнесу перед суспільством, акцентується, що у державах, де вищий рівень соціальної нерівності (США), нижчий рівень корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), тобто виявляється зворотня кореляція, і навпаки, у країнах із найнижчим рівнем соціальної нерівності у світі (Норвегія) — рівень КСВ найвищий. В основному у країнах світу найпоширенішою є модель

КСВ просто із забезпеченням робочих місць. Про це свідчать наукові доробки вітчизняних науковців, таких як Федорова В.А. [2, с. 56—68], Коренюк П.І. [3, с. 34], Грабчук О.М. [4, с. 22—26], Козін Л.В. [12, с. 34], Поважний О.С. [13, с. 244], Сазонець І.Л. [14, с. 25], Сазонець О.М. [15, с. 147]. Але все ж таки на сьогодні вкрай цікавим і важливим для вирішення залишається питання: як можна порівнювати організації і компанії різного профілю діяльності і різного масштабу і їхню ефективність для стабілізації як національної, так і світової фінансових систем? Чи можна взагалі порівнювати між собою, наприклад, "Укргаз", "Нікопольський завод ферросплавів" і "Брітіш Америкен Тобако Україна"? У кожній сфері діяльності свої характеристики результатів, свої принципи організації, своя місія. Цій проблематиці присвячено багато наукових робіт, великий внесок зроблено Українським центром розвитку КСВ, який тісно співпрацює з International Centre for Corporate Social Responsibility, але все-таки залишається відкритим питання більш точної оцінки ефективності соціальних інвестицій підприємств і їхнього впливу на фінансову систему України [1, с. 191—201].

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є вдосконалення методики рейтингування підприємств за рівнем соціальної корисності, зокрема на основі декомпозиції сутнісної характеристики КСВ, а також за допомогою використання індексу соціальних витрат, комплексного соціального індексу та загального соціального підприємницького індексу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Необхідність у такому рейтингуванні, тим не менш, існує, як у міжнародному, державному, в галузевому, так і в регіональному розрізах. І не тільки для великого

Таблиця 1. Основні номінації для КСВ-рейтингування підприємств

Основні номінації КСВ	Максимальна кількість балів
1. Відповідальність перед споживачами	150 балів
2. Розвиток вкладень в людський капітал	150 балів
3. Сумлінна ділова практика	150 балів
4. Екологія і безпека	150 балів
5. Участь в розвитку громадянського суспільства	150 балів

Таблиця 2. Декомпозиція сутнісної характеристики КСВ з метою рейтингування підприємств за рівнем соціальної корисності

Номінація 1. «ВІПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕД СПОЖИВАЧАМИ»	Бали max	Номінація 2. РОЗВИТОК ВКЛАДЕНЬ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ	Бали max
Кількість (обсяг): - обсяг соціальних інвестицій за цим напрямком / кількість споживачів, охоплених ними (тис. грн / чол.)	50	Кількість (обсяг): - соціальні інвестиції за цим напрямком / середньооблікова чисельність (тис. грн / чол.)	50
Якість: - гарантійний ремонт від загального річного обороту (%); - повернення продукції (%); - сертифікати якості (їх кількість); - перемоги, нагороди (кількість нагород); - відсутність судових позовів (або кількість наявних позовів); - гуманітарна експертиза реклами (кількість експертиз)	50	Якість: - кількість працівників, що мають медичну страховку (чол.); - профілактика профзахворювань, диспансеризація (тис. грн / чол.); - санітарно-гігієнічні умови праці (тис. грн / чол.); - кількість працівників, охоплених соціальними допомогамі і пільгами (чол.); - кількість працівників, охоплених пансіонатами і дитячими таборами (чол.); - програми підвищення кваліфікації та перепідготовки (тис. грн / чол.); - інтенсивність перепідготовки та підвищення кваліфікації (частота / середньооблікова чисельність працівників); - освітній рівень працівників; - розвиток корпоративних комунікацій, залучення співробітників у процес прийняття рішень, соціально відповідальна реструктуризація (тис. грн / чол.); - наявність профспілки (+/-)	100
Ефективність: - реалізація продукції (у вартісних або натуральних показниках); - популярність, репутація продукції (publicity) (%); - негативне ставлення (зниження в %); - позитивне ставлення (зростання в %)	50	—	0
Номінація 3 «СУМЛІННА ДІЛОВА ПРАКТИКА»	Бали max	Номінація 4 «Екологія і безпека»	Бали max
Кількість (обсяг): - соціальні інвестиції за цим напрямком / кількість охоплених (тис. грн / чол.)	50	Кількість (обсяг): - соціальні інвестиції за цим напрямком; - поточні витрати	50
Якість: - відсутність судових позовів партнерів (або кількість наявних позовів); - участь у програмах розвитку бізнесу (тис. грн / к-сть заходів); - заходи з конкурентами, спільні ініціативи (тис. грн / к-сть заходів).	50	Якість: - економія споживання природних ресурсів (%); - повторне використання та утилізація відходів (%); - запобігання забрудненню навколишнього середовища (кількість випадків); - екологічна безпека виробництва і перевезень (кількість позовів); - екологічно безпечна продукція (кількість позовів); - акції з озеленення та благоустрою (тис. грн)	50
Ефективність: - вартість акцій; - зростання реалізації продукції (в вартісних або натуральних показниках); - популярність (publicity) (%); - негативне ставлення (зниження у %); - позитивне ставлення (зростання у %)	50	Ефективність: - відсутність штрафів, судових позовів; - відсутність нещасних випадків, аварій	50
Номінація 5 «УЧАСТЬ У РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»	Бали max	Номінація 6 «КОРПОРАТИВНЕ ГРОМАДЯНСТВО» (додаткова)	Бали max
Кількість (обсяг): - соціальні інвестиції за цим напрямком / кількість охоплених (тис. грн / чол.); - соціальні інвестиції за цим напрямком / річний оборот (тис. грн / тис. грн)	50	Кількість (обсяг): - соціальні інвестиції за цим напрямком / кількість заходів (тис. грн / к-сть заходів)	50
Якість: - підтримка соціально незахищених груп населення (тис. грн / чол.); - підтримка дитинства і юнацтва (тис. грн / чол.); - підтримка сфери культури і мистецтв (тис. грн / чол.); - підтримка освітніх заходів та організацій (тис. грн / чол.); - підтримка конфесійних заходів і організацій (тис. грн / чол.); - підтримка спорту та здорового способу життя (тис. грн / чол.); - підтримка охорони здоров'я (тис. грн / чол.); - соціальний аудит (нефінансовий) звіт (підтверджений незалежною експертизою)	50	Якість: - участь у підтримці і розвитку інфраструктури території розміщення (тис. грн / к-сть заходів); - угода з органами влади про стратегічний розвиток території (тис. грн / кількість заходів); - збереження і розвиток житлово-комунального господарства (тис. грн / кількість заходів); - грамоти, подяки (кількість)	50
Ефективність: - популярність (publicity) (%); - негативне ставлення (зниження в %); - позитивне ставлення (зростання в %)	50	Ефективність: - відсутність судових позовів (або кількість наявних позовів); - приватно-державне партнерство (кількість договорів або фінансовий обсяг)	50

Джерело: [7, с. 70].

Рис. 1. Динаміка загального соціального підприємницького індексу (ЗСПІ)

бізнесу, який зацікавлений в залученні іноземних інвестицій, вихід на світові фондові ринки. Регіональні органи влади зацікавлені мати важелі впливу на бізнес, включаючи і великий, розміщений в регіоні. Зацікавлені в цьому і загальнодержавні органи, громадські організації, що формують громадянське суспільство. Експертами постійно робляться спроби розробки і обґрунтування таких показників [2, с. 56—68].

Так, групою експертів в рамках однієї з російських програм Фонду "Інститут економіки міста" в 2016 році був запропонований комплексний соціальний індекс (КІ) і індикатор (індекс) соціальних витрат (ІСВ) [2]. Але для більш точної зіставності і досконалості, дані індекси доцільно оптимізувати, долучивши до розрахунку поточні адміністративно-управлінські витрати і річний показник інфляції:

$$KCI = \frac{(P + PE + SE) * Inf}{TOC + AYB} \quad (1),$$

$$ICB = \frac{SE * Inf}{NE} \quad (2),$$

де P — всі сплачені податки, PE — інвестиції в основний капітал, SE — соціальні витрати, Inf — індекс інфляції, TOC — поточні витрати виробничого призначення, AYB — поточні адміністративно-управлінські витрати, NE — чистий нерозподілений прибуток компанії.

Здається, що методично завдання полягає не стільки в вибудовуванні системи універсальних порівнюваних показників, скільки в процедурі "перекладу", створення якогось "перехідника", "спільного знаменника" для різних систем показників [3, с. 34].

Але більш досконала методика "наскрізної" (за галузями і масштабами) оцінки та порівняння корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) як інструменту ефективного моделювання національної економіки і державної фінансово-економічної політики є розроблена і пропонується нижче. Вона не передбачає введення спеціальних складних розрахункових показників, дозволяючи порівнювати один з одним різні підприємства, організації та установи, незалежно від їх типу, виду діяльності, організаційно-правової форми та відомчої належності [4, с. 22—26]. При цьому важливо, що в основі порівняння лежать показники результатів роботи, специфічні для кожного бізнесу [1]. Порівняння здійснюється в кілька етапів.

На першому етапі виділяються основні напрямки ("номінації") КСВ. У розглянутій методиці, з урахуванням міжнародних стандартів щодо соціальної звітності, виділено п'ять основних "номінацій" оцінки КСВ [5, с. 6] (табл. 1).

На другому етапі визначаються показники по кожній з "номінацій" КСВ. Вони формуються в три групи: обсягу (кількості), якості і ефективності КСВ.

Показники вибираються у відповідності з такими вимогами: вони повинні бути істотними для даного напрямку КСВ і враховувати його специфіку; мати кількісне вираження; бути легко перевірені за допомогою даних обліку.

Інакше кажучи, такі показники повинні бути досить операціональними, зручними для менеджменту, з одного боку, а з іншого — відповідати цілям КСВ [6, с. 268—295].

Крім того, по кожному напрямку КСВ пропонується пороговий показник — "допуск у номінацію", який є обов'язковою умовою за цим вектором КСВ. Тим самим забезпечується відбір компаній, гідних участі в порівнянні (табл. 2).

Кількість показників у кожній з трьох груп показників (обсягу, якості та ефективності) по кожному з напрямків може змінюватися; головне, щоб вони були важливі для цілей порівняння КСВ і менеджменту в цілому.

Ще можна було б започаткувати шостий напрям "Корпоративне громадянство", в оцінці за яким може бути відсутність податкових претензій. Сама оцінка може проходити за такими показниками, як видно з таблиці 2 (додаткова можлива номінація 6).

На третьому етапі кожній з груп показників (обсягу, якості та ефективності КСВ) присвоюється базова сума балів. Наприклад, кожній з трьох груп показників дано по 50 базових балів. Базова сума балів розподіляється всередині кожної конкретної групи за окремими показниками: кожному показнику присвоюється певна кількість базових балів. Ця процедура є ні чим іншим, як розподілом ваг базових балів. Конкретна вага показника (кількість базових балів) визначається в залежності від важливості даного показника [8, с. 15].

На четвертому етапі характеризується динаміка показників КСВ за певний період, наприклад, за рік. Універсальною характеристикою такої динаміки може бути відсоток зміни (збільшення або зменшення).

На п'ятому етапі визначається кількість фактично набраних балів за кожним показником пропорційно виявленій динаміці: відсотком від базових балів за кожним показником.

Сума набраних балів і буде відповідати рівню КСВ конкретної компанії, що дасть можливість порівнювати різні компанії за цим показником.

Наступним досить доцільним кроком на шляху до визначення ефективності підприємств для макросере-

Таблиця 3. Розрахунок індексу соціальних витрат підприємств (ICB_n) за кожен місяць

№	Назва підпр.	Ум. познач. підпр.	Звітний період																	
			Січень			лютий			Березень			квітень			травень			червень		
			SE _n * I _{inf}	NE _n	ICB _n	SE _n * I _{inf}	NE _n	ICB _n	SE _n * I _{inf}	NE _n	ICB _n	SE _n * I _{inf}	NE _n	ICB _n	SE _n * I _{inf}	NE _n	ICB _n	SE _n * I _{inf}	NE _n	ICB _n
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.	Азот	AZOT	21	45		3	8		7	17		6	18		-	8		3	16	
2.	Дніпрошина	DNSH	15	45		12	65		13	78		12	56		18	39		19	58	
...	
...	

Таблиця 4. Розрахунок ланцюгового індивідуального індексу i_n

№	Назва підпр.	Ум. познач. підпр.	Звітний період																	
			Січень			Лютий			Березень			квітень			травень			червень		
			C _n	C _{n-1}	i _n	C _n	C _{n-1}	i _n	C _n	C _{n-1}	i _n	C _n	C _{n-1}	i _n	C _n	C _{n-1}	i _n	C _n	C _{n-1}	i _n
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.	Азот	AZOT		1,6																
2.	Дніпрошина	DNSH		2,3																
...																
...																

довища є запровадження системи їх рейтингування за ступенем соціальної корисності та екологічності впроваджуваних проєктів. Цей захід дав би можливість для стагнування соціально несприйнятних і шкідливих для громадськості проєктів в межах державного рівня управління підприємництвом і бізнесом [9, с. 271—276].

Пропонується такі індикатори назвати "соціальні підприємницькі індекси" (СПІ) по прикладу біржових фондових індексів. Ці індекси будуть застосовуватися не тільки для аналізу тенденцій розвитку ринку пропозиції соціально ефективних продукції, робіт та послуг, але й з метою прогнозування цього ринку, відображуючи середню соціальну ефективність підприємства або групи підприємств.

У підсумку загальний соціальний підприємницький індекс (ЗСПІ) розраховуватиметься як середня геометрична або середньоарифметична індивідуальних кумулятивних індексів. Пропонуємо методику розрахунку ЗСПІ.

Необхідно розрахувати і проаналізувати ЗСПІ за десятьма умовними підприємствами України, побудувавши графік, приклад якого наведено на рисунку 1.

Для того, щоб накреслити графік, необхідно заповнити таблиці 3, 4 і 5, які включають в себе всі необхідні дані (таблиця 3 заповнюється на основі вихідних даних, наведених у ній, таблиця 4 — на основі даних, розрахованих у таблиці 3. Таблиця 5 заповнюється на основі даних, перенесених з таблиці 4.) Коли всі три таблиці заповнені, необхідно побудувати графік "Динаміка загального соціального підприємницького індексу (ЗСПІ)", після чого проводиться порівняльний аналіз індексів [10, с. 96—102].

Вихідні дані наводяться в таблицях 3, 4, 5. Методика розрахунку індексу ЗСПІ передбачає розрахунок індивідуальних індексів соціальних витрат підприємств, що входять до розрахунку. Індекс ЗСПІ є результативним показником, який відображує середню динаміку індивідуальних соціальних інвестицій підприємства, що входять до його розрахунку. Такий підхід є оригінальним і найбільш об'єктивним для оцінки соціальної зна-

чущості підприємств для вітчизняної економіки [11, с. 230—249].

Основні умови розрахунку індексу ЗСПІ [12, с. 34]:
— соціальний індекс ЗСПІ доцільно розраховувати з першого січня 2018 року. Для кожного окремого підприємства розрахунок індексу починається із моменту фіксації його соціальних інвестицій, тобто можливості розрахунку індивідуального індексу соціальних витрат ICB_n. Початкове його значення приймається рівним 1;

— розрахунок індексу здійснюється щомісяця за зведеними результатами здійснених і документально зафіксованих реальних соціальних інвестицій (витрат) у звітному періоді (місяці).

Методика розрахунку індексу ЗСПІ така.

1. Здійснюється розрахунок індексу соціальних витрат (ICB_n) за формулою:

$$ICB_n = \frac{SE_n * I_{inf}}{NE_n} \quad (3),$$

де SE_n — соціальні витрати компанії за звітний місяць, тис. грн,

I_{inf} — річний індекс інфляції (значення попереднього року), NE_n — чистий нерозподілений прибуток компанії у звітному місяці, тис. грн.

Цей розрахунок здійснюється в окремій таблиці 3. Індивідуальні індекси розраховуються двох видів [13, с. 244; 14, с. 25; 15, с. 147]:

- спочатку ланцюговий,
- потім кумулятивний.

2. Ланцюговий індивідуальний індекс розраховується слідуєчим чином:

$$i_n = \frac{ICB_n}{ICB_{n-1}} \quad (4),$$

де ICB_n — індекс соціальних витрат у звітному періоді (місяці), часток,

ICB_{n-1} — індекс соціальних витрат у попередньому періоді (місяці), часток.

У випадку, якщо ICB_n=0 (відсутність соціальних витрат SE_n* I_{inf} у відповідному звітному місяці, то і вва-

Таблиця 5. Розрахунок індивідуальних кумулятивних індексів підприємств I_n та загального соціального підприємницького індексу ЗСПІ_n ($I_n = I_{n-1} * i_n$, $ЗСПІ_n = \sqrt[k]{I_a \cdot I_b \cdot I_c \cdot I_d \dots}$)

№	Назва підприємства	Умов. познач. підприємства	Звітний період												
			на 1.01.18	Січень		Лютий		Березень		квітень		травень		червень	
			I_n	I_n	I_n	i_n	I_n	i_n	I_n	I_n	I_n	I_n	i_n	I_n	I_n
1.	Азот	AZOT	1												
2.	Дніпрошина	DNSH	1,05												
...													
...													
ЗСПІ			1,04												

жається рівним 1, тобто відсутність соціальних витрат у відповідному періоді). У випадку відсутності соціальних витрат у попередньому періоді $ICB_{n-1} = 0$, то у якості базисного періоду приймається сума соціальних витрат, максимально наближена за часом до нинішнього звітного періоду. Розрахунок цього показника необхідно здійснити у таблиці 4.

3. Кумулятивний індивідуальний індекс I_n розраховується як добуток ланцюгових індексів за періоди, що передують звітному.

$$I_n = i_1 * i_2 * i_3 \dots i_n \quad (5)$$

де n — номер звітного періоду.

Тобто для розрахунку цього показника необхідні дані ланцюгових індексів за всі звітні періоди з моменту початку розрахунку індексу. Так як у роботі розрахунок здійснюється для шести періодів, починаючи з 01.01.2018 р., то доцільно використовувати наступну формулу:

$$I_n = i_{n-1} * i_n \quad (6)$$

де I_{n-1} — значення кумулятивного індексу для періоду, що передує звітному (задано в таблиці 3). Всі отримані за шість періодів розраховані дані заносяться в таблицю 3.

4) Сам індекс ЗСПІ_n розраховується як середньгеометрична індивідуальних кумулятивних індексів на звітну дату.

$$ЗСПІ_n = \sqrt[k]{I_a * I_b * I_c * I_d \dots} \quad (7)$$

де I_a, I_b, I_c, I_d — індивідуальні кумулятивні індекси підприємств, які за останні шість звітних періодів мають високі показники соціальних інвестицій порівняно з підприємствами-конкурентами;

k — кількість підприємств, що входять у розрахунок індексу.

Розрахунок індексу ЗСПІ_n на кожну із шести звітних дат здійснюється у таблиці 5.

ВИСНОВКИ

Сума набраних балів і буде характеризувати КСВ конкретної компанії, як за окремими номінаціями, так і в цілому на основі декомпозиції окремих сутнісних характеристик і складових, а показники комплексний соціальний індекс КСІ, індекс соціальних витрат ІСВ та загальний соціальний підприємницький індекс ЗСПІ дадуть можливість визначити рівень соціальної корисності і ефективності для громадськості як окремих, так і цілих груп підприємств, що входять до їхнього розрахунку [16, с. 15—18; с. 20—22]. Така методика дає основу

визначення універсального індексу КСВ, представляє удосконалений, більш точно відповідаючий сьогоднішнім потребам в оцінці соціальної ефективності підприємств, показник. Одержані результати відповідають сучасному рівню наукових і технічних знань. Наукові результати, отримані в цій роботі, дають змогу створити більш точні соціальні рейтинги підприємств, працюючих на території України і за її межами, зокрема шляхом удосконалення формули розрахунку комплексного соціального індексу КСІ, індексу соціальних витрат ІСВ, розробки загального соціального підприємницького індексу ЗСПІ а також шляхом декомпозиції сутнісних характеристик КСВ, і таким чином досягти більшої прозорості, відкритості бізнесу і стимулювання здорової конкуренції у національному бізнес-середовищі, а також подолання недобросовісної підприємницької діяльності. При цьому вдосконалена методика дає в руки органам управління та експертам досить гнучкий інструмент, дозволяючи враховувати і вводити в процедуру оцінки регіональну і галузеву специфіку. Так, ніщо не заважає варіювати як набори показників, так і розподіл базових балів в залежності від гостроти тих чи інших проблем, ступеню їхньої важливості. Головне, щоб суми базових балів за групами обсягу, якості та ефективності зберігалися однаковими.

Література:

1. Бобирь О.І. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності як складової системи управління фінансово-економічною діяльністю суб'єкта підприємництва і як інструменту державної фінансової політики // Управління розвитком суб'єктів підприємництва: механізми, реалії, перспективи: колективна монографія / Під заг. ред. Т.В. Гринько. — м. Дніпро. — Біла К.О., 2018. — 444 с. — С. 191—201.

2. Бобирь О.І., Федорова В.А. Досягнення сталості розвитку національної економіки через вдосконалення концепції корпоративної соціальної відповідальності / О.І. Бобирь, В.А. Федорова — Науковий вісник Херсонського держуніверситету. Серія "Економічні науки" — 2018. — № 30. — С. 56—68.

3. Коренюк П.І., Бобирь О.І. Оцінка фінансового стану підприємств харчової промисловості в Україні та пошук заходів щодо його вдосконалення / П.І. Коренюк, О.І. Бобирь // Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове видання. — 2018. — № 23. — С. 32—46.

4. Грабчук О.М. Теоретичні обмеження в управлінні страховим портфелем / О.М. Грабчук // Інвестиції:

практика та досвід. — 2016. — № 6 (березень). — С. 22—26.

5. Bowen H. Social Responsibilities of the Businessman / H. Bowen. — N. Y.: Harper & Row, 1953, p. 6.

6. Caroll A.B. Corporate Social Responsibility: Evolution of Definitional Construct / A.B. Caroll // Business and Society. — 1999. — Vol. 38. — № 3. — P. 268—295.

7. Davis K. Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities? / K. Davis // California Management Review. — 1960. — Vol. 2. — № 3. — P. 70—76. — P. 70.

8. Friedman M. The social responsibility of business is to increase its profits // New York Times. September 13. 1970.

9. Steurer R. Corporations, Stakeholders and Sustainable Development I: A Theoretical Exploration of Business Society Relations / R. Steurer, M. Langer, A. Konrad, A. Martinuzzi // Journal of Business Ethics. — 2005. — Vol. 61. — № 3. — P. 263—281.

10. Van Marrewijk M. Concepts and Definitions of CSR and Corporate Sustainability: between Agency and Communion / Van Marrewijk M. // Journal of Business Ethics. — 2003. — Vol. 44. — № 2/3. — P. 95—105.

11. Windsor D. The Future of Corporate Social Responsibility / D. Windsor // The International Journal of Organizational Analysis. — 2001. — Vol. 9, № 3. — P. 225—256.

12. Козин Л.В. Корпоративна соціальна відповідальність як засіб формування конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Л.В. Козин // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. Економічні науки. — 2011. — № 12.

13. Поважний О.С. Корпоративне управління: підручник / О.С. Поважний, Н.С. Орлова, А.О. Харламова. — К.: Кондор, 2013. — 244 с.

14. Сазонєць І.Л. Стратегічні альтернативи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств / І.Л. Сазонєць, О.А. Джусов, А.Д. Прокоф'єва // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій. — Т. 22. — 2014. — С. 24—31.

15. Сазонєць О.М. Теоретичні основи здійснення корпоративного підприємництва на основі використання екосистем / О.М. Сазонєць, Н.П. Миськовець // Бізнес Інформ. — 2016. — № 11. — С. 144—148.

16. Catalao L.M., Branca A.S., Pimentel L.V. (2016) International Social Comparisons of Corporate Responsibility. Int J Econ Manag Sci 5: 327. doi:10.4172/2162-6359.1000327 // International Journal of Economics & Management Sciences // <https://www.omicsonline.org/open-access/international-social-comparisons-of-corporate-responsibility-2162-6359-1000327.php?aid=70659>

References:

1. Bobir, O.I. (2018), "Development of corporate social responsibility as an integral part of the system of financial and economic activity of the subject of entrepreneurship and as an instrument of the state financial policy", Upravlinnia rozvytkom sub'iektiv pidpryemnytstva: mekhanizmy, realii, perspektyvy [Management of the development of business entities: mechanisms, realities, perspectives], Bila KO, Dnipro, Ukraine, pp. 191—201.

2. Bobir, O.I. and Fedorova, V.A. (2018), "Achievement of the Sustainability of the National Economy Development through Improving the Concept of Corporate Social Responsibility", Scientific Herald of the Kherson State University. Series "Economic Sciences", vol. 30, pp. 56—68.

3. Koreniuk, P.I. and Bobir, O.I. (2018), "Assessment of the financial situation of food industry enterprises in Ukraine and search for measures to improve it", Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky, vol. 23, pp. 32—46.

4. Grabchuk, O.M. (2016), "Theoretical limitations in insurance portfolio management", Investments: practice and experience, vol. 6, pp. 22—26.

5. Bowen, H. (1953), Social Responsibilities of the Businessman, Harper & Row, New York, USA.

6. Caroll, A.B. (1999), "Corporate Social Responsibility: Evolution of Definitional Construct", Business and Society, vol. 3, no. 3, pp. 268—295.

7. Davis, K. (1960), "Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities?", California Management Review, vol. 2, no. 3, pp. 70—76.

8. Friedman, M. (1970), "The social responsibility of business is to increase its profits", New York Times. September 13.

9. Steurer, R. (2005), "Corporations, Stakeholders and Sustainable Development I: A Theoretical Exploration of Business Society Relations", Journal of Business Ethics, vol. 61, no. 3, pp. 263—281.

10. Van Marrewijk, M. (2003), "Concepts and Definitions of CSR and Corporate Sustainability: between Agency and Communion", Journal of Business Ethics, vol. 44, no. 2/3, pp. 95—105.

11. Windsor, D. (2001), "The Future of Corporate Social Responsibility", The International Journal of Organizational Analysis, vol. 9, no. 3, pp. 225—256.

12. Kozin, L.V. (2011), "Corporate Social Responsibility as a Means to Establishing the Competitiveness of the Enterprise", Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu im. V.V. Dokuchaieva. Ser. Ekonomichni nauky, vol. 12.

13. Povagniy, O.S. (2013), Korporatyvne upravlinnia [Corporate governance: a textbook], Condor, Kyiv, Ukraine.

14. Sazonets, I.L. Dzusov, O.A. and Prokofiev, A.D. (2014), "Strategic alternatives for the development of foreign economic activity of enterprises", Bulletin of the University of Dnipropetrovsk. Series: Innovation Management, vol. 22, pp. 24—31.

15. Sazonets, O.M. and Miskovets, N.P. (2016), "Theoretical bases for the implementation of corporate entrepreneurship on the basis of the use of ecosystems", Business Inform, vol. 11, pp. 144—148.

16. Catalao, L.M. Branca, A.S. and Pimentel, L.V. (2016), International Social Comparisons of Corporate Responsibility. Int J Econ Manag Sci 5: 327. doi: 10.4172 / 2162-6359.1000327 // International Journal of Economics & Management Sciences // <https://www.omicsonline.org/open-access/international-social-comparisons-of-corporate-responsibility-2162-6359-1000327.php?help=70659>

Стаття надійшла до редакції 11.03.2019 р.